

Nr 16.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående viss ändring av 8 § lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn (bidragsförskottslag).

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 8, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Huss* hemställt, »att riksdagen måtte besluta att 8 § av 1943 års bidragsförskottslag skall erhålla följande lydelse: 'Bidragsförskott utgår med det belopp barnets fader jämlikt rättens beslut eller enligt avtal är skyldig att utgiva till barnets underhåll, dock högst med 252 kronor för år räknat.'»

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för detta yrkande, får utskottet hänvisa till motlönen.

Enligt *lagen den 11 juni 1943 om förskottering av underhållsbidrag till barn (bidragsförskottslagen)* utgår av allmänna medel förskott å underhållsbidrag, bidragsförskott, till barn, vars fader enligt rättens beslut eller skriftligt, av två personer bevittnat avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barnet, under förutsättning att fadern underlåter att betala förfallet underhållsbidrag. Bidragsförskott kan dock icke beviljas barn, vars föräldrar sammanbo, och ej heller barn, som bor tillsammans med sin fader (1 §).

Rätt till bidragsförskott tillkommer endast barn, som är svensk medborgare och stadigvarande vistas i riket. Konungen äger dock, under förutsättning av ömsesidighet, träffa överenskommelse med främmande stat i fråga om tillämpning av lagstiftningen å dess undersåtar (2 §).

Bidragsförskott utgår icke för längre tid än t. o. m. dagen före den, då barnet fyller 16 år. Den beslutande myndigheten är i regel barnavårdsnämnden i den kommun, där barnets moder är mantalsskriven, då förskottet sökes (2 och 3 §§).

Bidragsförskott beviljas ej, om den underhållsskyldige erlägger oguldna underhållsbidrag för tiden fr. o. m. andra månaden före den, under vilken förskottet söks, och tillika antingen ställer av barnavårdsnämnden godkänd pant eller borgen för underhållsskyldighetens fullgörande under viss tid eller ock visar sannolika skäl, att han skall framgent fullgöra sin underhållsskyldighet (6 §).

Bidragsförskott beviljas för tiden från och med den månad, under vilken förskottet söks, samt, om den underhållsskyldige häftar i skuld för tidigare förfallet bidrag, jämväl för tid, varå sådant bidrag belöper, dock längst från och med andra månaden före den under vilken förskottet söks, och

utgår, där ej rätten till förskott skall upphöra tidigare, till och med utgången av det statliga budgetår, som löper vid förskottets beviljande (7 §).

8 § i lagen är av följande lydelse: »Bidragsförskott utgår med det belopp barnets fader jämlikt rättens beslut eller enligt avtal är skyldig att utgiva till barnets underhåll, dock högst med 250 kronor för år räknat.»

Beviljat bidragsförskott skall i regel utbetalas månadsvis till barnets moder eller, om särskilt förordnad förmyndare finnes, till denne (11 §).

För lämnat bidragsförskott inträder den barnavårdsnämnd, som utgivit förskottet, å vederbörande kommuns vägnar i barnets rätt till underhållsbidrag gentemot den underhållsskyldige (15 §).

Utgift för bidragsförskott bestrides, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet (20 §).

Gottgörelse av statsverket för utgivna bidragsförskott sökes av barnavårdsnämnden hos länsstyrelsen. Ansökning, avseende nämndens kostnader för förskott som belöpa å visst budgetår (d. 1 juli—d. 30 juni), skall göras före utgången av därnäst följande budgetår. När skäl därtill äro må dock ansökning upptagas till prövning, ändå att den göres senare. Finner länsstyrelsen så ej böra ske, skall frågan härom underställas Konungen. Sedan länsstyrelsen granskat ansökningen samt genom sökanden införskaffat eller själv låtit införskaffa den ytterligare utredning, som må vara behövlig, har länsstyrelsen att, i den mån bidragsförskotten befunnits beviljade och utbetalade i överensstämmelse med föreskrifterna i denna lag samt barnavårdsnämnden skäligen får anses hava fullgjort vad densamma ålegat i fråga om åtgärder för förskottens återkrävande, bevilja gottgörelse och utanordna beviljat belopp (21 §).

Har barnavårdsnämnden, efter det nämnden sökt gottgörelse av statsverket för visst bidragsförskott, av den underhållsskyldige uppburit ersättning för förskottet, åligger det nämnden att i samband med den ansökning om gottgörelse för utgivna bidragsförskott, som näst därefter göres, till statsverket redovisa tre fjärdedelar av den uppburna ersättningen, dock högst vad nämnden uppburit i gottgörelse av statsverket för förskottet (22 §).

I 2 § kungörelsen den 11 juni 1943 med vissa bestämmelser angående tillämpningen av bidragsförskottslagen stadgas att, därest bidragsförskott skall utgå med ett belopp av 250 kronor för år räknat, utbetalning må ske med 21 kronor för envar av månaderna januari—maj och juli—november samt med 20 kronor för envar av månaderna juni och december.

8 § i bidragsförskottslagen erhöll sin nuvarande lydelse genom lag den 26 juli 1947, som trädde i kraft den 1 januari 1948. Enligt den tidigare gällande bestämmelsen voro bidragen dyrortsgraderade och inkomstprövade. Förskottets maximibelopp utgjorde, då modern endast hade ett barn under sin vårdnad, 252 kronor i ortsgrupp 1, 300 kronor i ortsgrupp 2 och 360 kronor i ortsgrupp 3. Hade modern flera till förskott berättigade barn under

sin vård reducerades maximibeloppet för barn räknat. De olika maximibeloppen voro dock alla jämnt delbara med tolv.

I betänkande i mars 1947 med utredning och förslag angående särskilda barnbidrag och bidragsförskott m. m. (SOU 1947:21), vilket betänkande ligger till grund för gällande lagbestämmelser i ämnet, hade *socialvårds-kommittén* föreslagit, att bidragsförskottet skulle maximeras till 25 kronor i månaden eller, därest modern hade vårdnaden om flera än fem till bidragsförskott berättigade barn, sammanlagt högst 125 kronor i månaden. Kommittén utgick ifrån att de särskilda barnbidragens och bidragsförskottens maximibelopp borde vara lika stora. Beträffande bidragsförskotten fann kommittén det lämpligt att bestämma maximibeloppen för månad, eftersom underhållsbidrag regelmässigt fastställas för sådan tid.

Förslaget till lag om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn och till lag om ändring i bidragsförskottslagen m. m. förelades 1947 års riksdag av Kungl. Maj:t genom proposition nr 288. I fråga om de särskilda barnbidragens och bidragsförskottens maximibelopp anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Möller* — efter att ha erinrat om socialvårdskommitténs förslag — i propositionen bland annat följande:

Kommittén har i enlighet med befolkningsutredningens förslag beräknat det allmänna barnbidraget till 200 kronor om året och på grundval härav ansett de särskilda barnbidragen och bidragsförskotten böra fastställas till 480 kronor för föräldralösa och 300 kronor för de övriga. Därest det allmänna barnbidraget, såsom föreslagits i propositionen nr 220, höjes till 260 kronor om året, synas de av kommittén föreslagna beloppen böra i motsvarande mån reduceras. Jag förordar fördenskull, att nu ifrågavarande för-måner bestämmas till 420 kronor för föräldralösa och 250 kronor för de övriga. Det sistnämnda beloppet har jämkats något uppåt i förhållande till kommitténs förslag.

Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts förslag att fastställa bidragsförskottets maximibelopp till 250 kronor för år räknat.

Här må anmärkas följande bestämmelser, vilka äro av intresse i förevarande sammanhang.

Enligt 38 § *lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering* skall folkpension utbetalas månadsvis, därvid den må anses belöpa på december månad med högst elva kronor högre belopp än på envar av årets övriga månader. I vissa fall må pensionen dock utbetalas kvartalsvis.

Enligt *lagen den 26 juli 1947 om allmänna barnbidrag* utgår för barn, som är svensk medborgare och bosatt i riket, av allmänna medel såsom bidrag till barnets uppehälle och uppfostran allmänt barnbidrag med 260 kronor om året. Allmänt barnbidrag utgår från och med kvartalet efter det, varunder barnet fötts eller rätt till sådant bidrag eljest uppkommit, till och med det kvartal, varunder barnet fyller sexton år. Bidragen utbetalas kvartalsvis genom vederbörande barnvårdsnämnds försorg.

Enligt *lagen den 26 juli 1947 om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn* utgår särskilt barnbidrag med 420 kronor per år för

föräldralösa barn och för med dem jämställda fader- eller moderlösa barn, som icke vårdas av den efterlevande modern eller fadern utan hava särskild förmyndare. Om barnet har annan inkomst än arbetsinkomst bortfaller eller minskas det särskilda barnbidraget (5 §). För faderlösa barn och för folkpensionärers barn ävensom för utomäktenskapliga barn, som fyllt tre år och för vilka faderskapet icke fastställts, utgår särskilt barnbidrag med 250 kronor per år. Bidraget är dock inkomstprövat (6 §). Särskilt barnbidrag avrundas för år räknat till närmaste hela krontal. Bidrag som för barn räknat understiger 12 kronor om året höjes till detta belopp.

I kungörelsen den 26 september 1947 angående sättet och tiden för utbetalning av särskilda barnbidrag samt bidrag till änkor och änklingar med barn stadgas, att särskilda barnbidrag skola utbetalas månadsvis, dock att vad som av månadsbeloppet överskjuter helt krontal skall utbetalas årsvis i samband med utbetalningen för december månad.

Enligt statens löneplansförfordning skall månadslön, som slutar på öretal, jämkas till närmaste krontal eller, om den slutar på 50 öre, till närmast högre krontal.

Utskottet. Bidragsförskott utgår för närvarande med högst 250 kronor för år räknat och utbetalning av förskott skall i regel ske månadsvis. Enligt särskilda bestämmelser må utbetalning ske med 21 kronor för envar av månaderna januari—maj och juli—november samt med 20 kronor för envar av månaderna juni och december.

Väl synes det, såsom motionären framhållit, som om vissa praktiska fördelar skulle stå att vinna, därest maximibeloppet vore jämnt delbart med tolv. De olägenheter, som förorsakas av att för närvarande så icke är fallet, torde dock icke vara av den storleksordning, att en särskild lagändring nu kan anses påkallad. Frågan torde emellertid böra uppmärksammas i ett annat och större sammanhang.

Motionären har särskilt framhållit, att de gällande bestämmelserna åstadkommit vissa icke önskvärda komplikationer i samband med barnavårdsnämndernas återsökande av statsbidrag för kortare tid än helt år. I anledning därav vill utskottet endast erinra om att ifrågavarande bestämmelse i bidragsförskottslagen gällt allenast under en kortare tid. Paragrafen erhöi sin nuvarande lydelse genom en lag, som trädde i kraft den 1 januari 1948; och beträffande statsbidrag gäller, att ansökning avseende nämndens kostnader för förskott, som belöpa å visst budgetår, skall göras före utgången av däreft följande budgetår. Med hänsyn härtill synes det ännu vara för tidigt att bedöma i vad mån bestämmelsen i detta avseende skapat komplikationer.

Anmärkas må jämväl att under förarbetena till den nu gällande lagstiftningen i ämnet framhölls, att bidragsförskottens maximibelopp och de barnbidrag, varom stadgas i 6 § lagen om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn, borde vara lika stora.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att förevarande motion, II: 8, icke måtte föranleda någon
riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 mars 1950.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Forslund, Sten, Hallagård,
Wistrand*, Sunne*, Nils Elowsson och Bengtson;

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Igelsbo*, Hellbacken*, Ry-
berg*, Hagård, Lundberg, Jansson i Hällefors, fru Sjöstrand* och herr An-
dersson i Linköping.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.